

Forfatter: Aakjær, Jeppe

Titel: Digte 1908-1918. - 1918

Citation: Aakjær, Jeppe: "Digte 1908-1918. - 1918", i Aakjær, Jeppe: *Digte 1908-1918. - 1918*, Gyldendal, 1918-19, s. 199. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-aakjaer02val-shoot-idm139850573878816.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Digte 1908-1918. - 1918

FRA ENGELSK.

***DEN NEDLAGTE LANDSBY.* (Oliver Goldsmith.)**

MIN Landsbydrøm bag Lundes Hybenhæk,
din Dans er endt, din Gjøg er jaget væk;
Voldsmandens Haand omspreder dine Hæs,
og Ødet mørkner dine Tofters Græs.
Hvad før var manges, knuges nu af een,
og Ploven ruster alt omkap med Leen.

Det Land har svigtet sine største Krav,
der lagde Guld i Hob, men Mænd i Grav.
Lad Grever blomstre eller gaa fortabt,
et Pust kan skabe, hvem et Pust har skabt;
men pustes bort din Marv, din Bondestand,
det Tab forvandt ej du, ej noget Land.

I, Retfærds Mænd ved Statens Ror, der ved,
at Stormands Held gaar op, men Smaamands ned,
døm I for os og sig, hvor Grænsen gaar
imellem glimrende og sunde Kaar.

1909.

***TIL ENGLANDS SØNNER.* (Percy B. Shelley.)**

ENGLANDS Sønner, hvorfor sled
I for dem, der tvang jer ned?
Hvorfor vil I trælsomt slaa
Væven for Tyranner raa?

Hvorfor uden Hvil og Stop
klæde, føde, klække op
Droner, som i braadløst Mod
tog jer Marv, nej, drak jert Blod!

200

Hvorfor hamre Vaaben til
som din Fjende svinge vil?
Hvorfor smede - Arbejdsbi,
Lænker, *da* skal snæres i?

Fik I Hygge, Velstand, Ro,
Elskovs Fryd i Glædens Bo?
Eller hvorfor gav I hen
Lykken - og fik Savn igjen?

I har saaet, hvad andre slog,
Rigdom skabt, som andre tog,
vævet, men for andres Trang,
smedet Sværd, som andre svang.

Læg Sæd, - men til din egen Høst,
find Skatte - til din egen Lyst,
væv for dig selv i Tavl og Tern,
smed Vaaben til dit eget Værn.

- - Kryb i Rønnens Mørke ind;
I som gav andre Taarn og Tind,
hvi ryster Lænken ved jer Fod?
Kun eget Staal staar jo imod.

Med Skovl og Hakke, Høvl og Sav
lav jer Kiste, grav jer Grav
til en Dag om føje Aar
England bli'r jer Kirkegaard.

1902.

I ER MANGE - DE ER FAA! **(Shelley.)**

SOM en Oprørstrommes Klang
rulle skal nu denne Sang
over Folkets Ho'der hen,
hørt igjen, igjen, igjen.
201 Stig som Løver fra jert Leje,
fylk jert tæt langs Sti og Veje,
ryst mod Jord hver Lænke raa,
som man ryster Dug af Straa.
I er mange - de er faa!

1902.

SYPIGEN. **(Thomas Hood.)**

MED Fingre stive af Stræb,
med Øjne svulne af Graad

en Kvinde, ukvindelig laset klædt,
sad bøjet over sin Traad:
- Sting, Sting, Sting!
mens ud af sin tærende Trang
og med en Stemme saa skjælvende spæd
om Skjorten Syersken sang:

"Stræb - Slæb - Stræb,
fra Hanen galer mod Dag,
og Slæb - Stræb - Slæb,
til Maanen skinner paa Tag.
Er Vejen saa slidsom og mørk
for Kvinder af Fattigmandsstand,
da hellere Træl hos den vildeste Tyrk,
end "fri" i et kristeligt Land.

Slæb - Stræb - Slæb,
til Hjernen drejer af Sted;
Stræb - Slæb - Stræb,
til Øjet taages derved.
Søm og Bændel og Baand,
Baand og Bændel og Søm,
til over de Knapper jeg synker i Blund
og singler dem fast i en Drøm.

202

I Fædre med Døtre ved Haand,
I Mænd, som har Mo'r eller Viv,
det er ikke Linned, I slider og bær',
men stakkels Menneskers Liv -
Sting, Sting, Sting!
I Sult og Ledemodsværk
sy'r vi Kvinder med dobbelt Traad
et Dødningskrud og en Særk.

Dog hvorfor tale om *Død*,
hin Knokkelgestalt med sin Le?
I *hans* forgræmmede, benede Træk,
jeg tykkes mig selv at se,
ja, tykkes mig selv at se
i lidende, savnfylt Nød.
At Kjød og Blod er saa billig tilfals,
saa dyrt den Fattiges Brød!

I evigt trællende Kreds
at vandre om Arbejdets Pæl!
Og hvad er min Løn? En usselig Røn
og Pjalter fra Hoved til Hæl;
et trøsket Loft og et pilraadent Gulv,
et Bord, der næppe kan staa,
og Væggen saa bar, at takket jeg har
min Skygge, der falder derpaa.

Stræb - Slæb - Stræb,
mens Klokken dikker og slaar;
Slæb - Stræb - Slæb,
som Fangen i Fængslets Gaard.
Baand og Bændel og Søm,
Søm og Bændel og Baand,
til Hjærtet er sygt og Hjernen er træt,
saa træt som min synkende Haand.

203

Stræb -Slæb - Stræb,
naar Luften er efteraarsgraa,

og Slæb - Stræb - Slæb,
naar Himlen er sommerdagsblaa,
mens let over Rygningens Kam
de Svaler flyver saa højt
og viser mig deres beskinneede Ryg
og lokker mig med deres Fløjt.

Ak, blot i en Primulas Duft
at kvæge det syge Blod!
At drikke en Sommerdags Luft,
med Grønsværet under min Fod!
Aa, bare den ringeste Stund
at føle sig rigtig glad
som fordum, da en Tur i det fri
ej kostede en sin Mad!

Ja, bare en eneste Gang
at turde tå Tiden paa Borg!
Den skulde ej vies til Elskov og Tant.
den skulde kun vies min Sorg.
En stille Graad vilde lindre mit Sind;
men dybt i den salte Skaal,
hvor Taarerne bo, der maa de bero,
de standsed ellers min Naal".

- Med Fingre stive af Stræb,
med Øjne svulne af Graad
en Kvinde, ukvindelig laset klædt,
sad bøjet over sin Traad,
Sting - Sting - Sting! -
mens ud af sin fattige Trang
og med en Stemme, der sitrende skjalv,
- aa, maatte den række til Rigdommens Hvalv!
hun sang om Skjorten sin Sang.

1901.
204

L'ANCIEN REGIME ELLER DETGODE GAMLE KONGEDØMME. (James Thomson.)

HVEM har en Skjænk beredt
for vor Drot og Majestæt?
En Jomfru gav ham sin Tro,
han tog hendes Uskyld og lo
og gav hende Skjændsel til Tak
og Torne for Rosen, han brak.
Og efter vanæredes Sæd
hun glemtes og skæm'des og græd.
Uskyld er da næppe saa godt
som Gave til Kongen, vor Drot.

Hvem har en Skjænk beredt
for vor Drot og Majestæt?
En Statsmand bød ham en Lov,

hvor ikke Retfærdighed sov;
dog hurtig han angred' sit Kald,
thi Skjælmer beredte hans Fald;
i Landflugt, Forvisning og Nød
lod Kongen ham gaa til hans Død.
Retfærdighed aldrig var godt
som Gave til Kongen, vor Drot.

Hvem har en Skjænk beredt
for vor Drot og Majestæt?
En Tænker gav ham en Skat
af Sandhed, men Fængslets Nat
med eet om Skribenten stod stængt,
hans Bøger paa Baalet blev slængt.
Se, saadan kurerer en "Schuft"
den Sygdom, der hedder Fornuft.
Sandhed er alt andet end godt
som Gave til Kongen, vor Drot.

205

Hvem har en Skjænk beredt
for vor Drot og Majestæt?
Hans Folk i Begejstringens Rus
svor Troskab til ham og hans Hus;
da skjænkede' den "Folkenes Ven"
dem Skatter og Byrder igjen,
Fordummelse, Hunger og Krig
med blodige Bunker af Lig.
Gud ved, om det ogsaa er godt
den *Sværgen* til Kongen, vor Drot!

Hvem har en Skjænk beredt
for vor Drot og Majestæt?
En Hofmand hans Hjærte betog,
en lavsindet, krybende Snog;
hans Hjærte var falsk som hans Smil,
han selv uforfalsket servil,
thi fik han i Kongens Palads
den styrtede Lovgivers Plads.
Thi *Spytslikkeri* det er godt
som Gave til Kongen, vor Drot.

Hvem har en Skjænk beredt
for vor Drot og Majestæt?
En Feltherre skaffede' ham Krig,
paa Bytte og Sejre helt rig,
med Blodstrømme, Dødsrallen, Skud
og Tak til Hærskarernes Gud.
Ja *Krig* det er fint, det er godt
som Gave til Kongen, vor Drot.

Hvem har en Skjænk beredt
for vor Drot og Majestæt?
En Skjøge af Hoben ham bød
sin fristende Favn og sit Skjød
mod Renen til Rænker at saa;
saa fik hun hans Rige at flaa,
206 mens Kongen af Sansbegjær
blev Bold for en "fyrstelig" Mær.
For *Skjøge* det ved vi er godt
som Gave til Kongen, vor Drot.

Hvem har en Skjænk beredt
for vor Drot og Majestæt?
Det var i hans Dødsstunds Døgn,
da skjænkede' en Præst ham en Løgn,

saa Helvedes gloende Kul
blev tagne for Himmerigs Guld,
at *han* for sit fromme Bedrag
blev Bisp, er en ligefrem Sag.
En *Løgn* det er særdeles godt
som Gave til Kongen, vor Drot.

Hvem har en Skjænk beredt
for vor Drot og Majestæt?
Hans Undersaatter ham gav
en pragtfuld udsmykket Grav;
dér sænkede de Plageren i
og tænkte imens : Vi er fri!
Han staar *nu* for den evige Dom,
og for evigt hans Stol skal staa tom!
Ja, en *Grav* er usigelig godt
for et Folk at forære dets Drot!

Juni 1901.

DA GODSEJERNE APPELLEREDETIL FOLKET. (G. K. Chesterton.)

KALDER *i* paa Folkedommen? Spar jer denne slette Skjæmt.
Kald paa Gud, den naaderige, spørg om dér jer Skyld er glemt.
Kalder I paa By og Borger, I som slog hver By med Stank,
gav den Røg og Os og Kulstøv for en Himmel høj og blank,
I som bag Accisebommen sad og mæskede jer paa By'n,
og med selvgjort Lov i Lommen toldede dens sidste Gryn,
207 Kalder I paa Boel og Landsby? Hvilken kan I pege paa
som ved eders lange Styre ej fik hugget Hæl og Taa.
Byer sløjfed, Hjem lagt øde, Bønder bragt til Bettelstav
- høje Herrer, I tog England, og det blev ved jer en Grav,
blev en Tomt, hvor kun i Gruset findes Rest af Plov og Ten,
der hvor nu Kaninen snuser til de spredte Arnesten,
blev en Ørk, hvor Græs gror fyldigt men kun sparsomt Mandens Haab.
Kald ej I paa Boel og Bonde; mod *Kaninen* vend jert Raab!

Kalder I paa Skjold og Hjelmbusk? Nu velan, vi skal ej le
blot I nævne os én Gavtyv hvis Profit I gad ej se,
blot i hele Stræberkoblet - med og uden Ærestab -
én I fandt for plump og simpel for jert fødte Adelskab.

Om *nu* en af hine Aagrere af normannisk Byrd sig krør,
lad I de Normanner slumre sødt i deres stjaalne Jord,
lad Guds gode Græs hensomme over dem sin Litani;
de var Drabsmænd, Tyve, Skjælmer; *de* var bedre Mænd end I!

Kalder I paa Kors og Alter? Sig os da, hvad Bud I lød
da de Tudors vilde Øxer gjennem Klostermuren brød.
O, fortæl, I ædle Korsmænd, hvor I stod om Kirken Vagt,
til dens sidste Fold og Fenne var til eders Godser lagt.

O, I *Russ'ler* som har slukket hundred Altres Lys i Muld,
I *Howard' ere*, hvis Sække brister af Guds stjaalne Guld,
kalder I paa Kors og Alter, vender jer mod Korets Rund,
vogt jer, at ej Brødens Hævner slaar jer paa jer frække Mund.

Kald saa sagte I paa Folket; frygt den Harm der slumrer end.
Kald paa Gud, den naaderige; kald ej I for tit paa Mænd!

7/12 1910.
208

DET SYGE BARN. (R. L. Stevenson.)

Barnet :

O læg din Haand paa min Pande, Mor!
Hvi er dog Stuen saa tom og stor?
O, Moder, Moder, hvor er det fat?
Hvi ligger jeg vaagen saa sildig Nat?

Moderen:

Ak, se dig ikke saa bange rundt,
her er slet ingen, som vil dig ondt;
kun Gadelygterne vaager nu,
men ikke ét Barn foruden du.

Barnet:

Moder, Moder, det gjør saa sært!
Snart er der noget saa Stort og Nært,
saa svinder det hen og er ej mer.
Jeg er saa bange for alt, jeg ser.
Hvad er det, som gjør min Angst saa stor,
og hvorfor græder du, søde Mo'r?

Moderen:

O, Gud vær' lovet, nu kom der Trin
og Lyd af Vogne fra Gaden ind!
Endnu en Time, og Dagningen blaa
skal sejrrig for mørke Skodder staa.
Saa falder han hen, min syge Dreng,
og drømmer om Fugle og Føl i Eng.

18/8 1907.

LILLE MIN MOR. (Rudyard Kipling.)

OM jeg blev hængt paa den vildeste Top,

lille min Mor, o, lille min Mor!
én ved jeg, hvis Godhed stred sig derop:
Lille min Mor, ja, lille min Mor.

209

Om jeg blev sænkt i det dybeste Hav,
lille min Mor, o, lille min Mor!
én ved jeg, hvis Taarer naa'de min Grav:
lille min Mor, ja, lille min Mor.

Ja, stod jeg fordømt fra Isse til Hæl,
lille min Mor, o, lille min Mor!
én ved jeg, hvis Bøn vilde frelse min Sjæl:
lille min Mor, ja, lille min Mor.

Decbr. 1905.

MIT OG DIT. (William Morris.)

DER er to Ord, vi møder tit,
og Ordene er: *mit* og *dit*.
Aa, om vi drev dem langt af Led,
da blev paa Jord der idel Fred,
naar alt var alles, Gods og Glans,
og intet hendes, intet hans,
men fælles Hveden, hvor den gror,
og fælles Vinen paa vort Bord.
Da slog man ej sin Bro'r ihjel
af Vindelyst i Krig og Spil.

Nej, Gud, bekymret for vor Tarv,
gav hver og en som Fællesarv
hin vidt udstrakte rige Jord,
saa Mand og Viv, ihvor de bor,
ej skulde fattes Sko og Mad,
men leve Livet frit og glad.
Men nu gaar alt den skjæve Vej,
og alle ønsker de for sig,
at denne Klode, fuld og hel,
var deres og *kun* deres Del.

Decbr. 1902.
210

NYAARS-GRY. (William Morris.)

KOM hid, Kammerater, ryk sammen,
thi saadan hører I bedst
min Sang om den gryende Morgen,
da Livet skal være en Fest.

Et Land min Saga skal gjælde,
en Ø i det skummende Hav,
og Folk skal kalde det England,
til Tiden synker i Grav.

Der mere end een af et Tusind'
i Dagen, vi agter for nær,
skal have et Haab for i Morgen
og eje et Hjem, han har kjær.

Ja, skulde I ogsaa lønne
mig Talen med Spot eller Grin:
Jeg lover, at alle i England
skal da bo bedre end Svin!

Hver Mand, der da slider for Brødet,
skal Frugten af Slidet faa,
og ingen til Hytten skal stavre
saa træt, at han næppe kan staa.

Nej, Mænd i de kommende Tider
sig lægger om Kvælden trygt;
for Sult eller Arbejds-mangel
de huser ej ringeste Frygt.

Det lyder kanske som en Fabel:
dog, ingen af Nag eller Nød
skal da ønske ondt for sin Broder
for selv at snappe hans Brød.

211

Den Vinding, dit Arbejde skabte,
den tager du fuld og hel,
og ej skal han, der gjør intet,
dig røve den halve Del.

En ny og forunderlig Lære!
For hvem er da Lønnen bestemt?
For os og alle de andre;
ingen slidende Haand skal bli' glemt.

Da skal mit som alt dit vorde alles,
ingen Mand skal da kræve for sig
at beherske Rigdomme, der fordrer,
at der gøres en Træl ud af dig.

Men hvad vil der levnes af Goder,
naar ingen samler paa Guld,
og ingen ved andres Stræben
kan skovle sin Pose fuld?

Nej vist, kun en rødtaget Kjøbstad,
og et lille Hus ved et Led,
og din Mark, der bugner af Hvede,
og Skovens Skjønhed og Fred,

og de ædle Mægtiges Grave,
de historiske Minders Hjem,
og Digterens skabende Hjerne,
og Undret, en Forsker faar frem,

og Malerens Vidunder-Pensel,

Musikens fortryllende Kor,
og alt, hvad der handles og tænkes,
saa langt som Mennesker bor.

Thi alt skal staa aabent for alle;
og da er først Jorden skjøn,
naar alle er fælles om Stræbet
og fælles om Stræbets Løn!

212

Ja, saadan er Dagen, der dæmrer,
mens Samfundskravet i Dag,
de Vilkaar, hvorunder der leves,
gjør alle til livsbrudte Vrag.

Men hvorfor da længere tøve?
Vi vil jo; vi tror paa vor Sejr;
og alle de bange og sløve
er Fjender i Brødrenes Lejr.

Paa hvem eller hvad skal vi vente,
mens Brødrene brydes som Siv,
og Himmels Vinde henfarer
med Tusinde spildte Liv?

Hvor længe vel skal de bebrejde
os, at vi intet har gjort,
de Bunker af Gydernes Stakler
bag Hungerhelvedets Port?

I Smuds de sled deres Dage,
i Smuds de i Graven blev lagt,
de Børn af saa mægtig en Moder,
de Støtter for Engellands Magt.

De er væk, - skjønt Forbandelsen lever
og gaar evigt af Gravene frem;
men de Tusind af Slægter, der kommer,
skal de dele Skjæbne med dem?

Vi maa rask skyde Porten til Side,
saa den Fattiges Haab slipper ind,
lad saa Rigmandens Frygt for Falliten
selv se til, hvor den bjærger sit Skind.

Ja, de Fattiges ordløse Harme,
disse dumpe, forvirrede Skjænd,
dem maa vi skjænke Stemme og Mening,
mens Forventningens Tid slides hen.

213

Kom da med, siden al Ting os minder,
baade Livet og Gravenes Gys,
og kast over Kaos'ets Bølger
et Glimt af det skabende Lys.

Nu skydes al Tant til Side,
men Mageligheden især;
den Sag, der nu kræver, vi strider,
er vel alle Kræfterne værd.

Kom, kast jer kun ind i Kampen,
husk: hvirvles I ogsaa bort,
vil - over for Eders Gjerning -
selv Døden komme tilkort.

Nu skydes al Tant til Side!
Thi se, vor fylkede Hær
med stolte Bannere skrider
alt op mod Dagningens Skjær!

Januar 1901.